פרה מטמא טומאת אוכלין כו'. מימה דמדקאמר הואיל והיתה לה שעת הכושר מכלל דאם בת פדייה היא ואמאי הא אית ליה לר"ש בשבועות (דף יא: ושם) דפרה קדשי בדק הבית היא ולר"ש אית ליה דקדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה והערכה בהיא שמעתא גופא ונראה לפרש דהא דקתני הואיל והיתה לה שעת הכושר מיירי לאחר דאין קבלת שחיטה בת פדייה אחר שחוזה דמה ואפ"ה מטמא טומאת אוכלין והיתה לה שעת הכושר קודם הזאה וא"ת והא כל העומד להזות כמחוה דמי וי"ל דקודם קבלה (א) לאו כמחוה דמי כדפרישית לעיל הקשה רבינו שמואל בר חיים למה לי דהיתה לה שעת הכושר תיפוק ליה דחיבת הקדש מכשרתו ומשויא לה אוכלא כדדרשינן בפ"ב דחולין (דף לו: ושם) והכשר

[ב]פרה מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר

ואמר

פרה. אדומה מטמאה טומאת אוכלין: **דהויא לה שעת הכושר.** לאכול משנמטה וירדה לה תורת אוכל: לרבות עצים ולבונה וכ"מ דפרה לר"ש כיון דקדשי בדק הבית היא לא שייך בה חיבת הקדש דאפילו בקדשי מזבח לא מהני חיבת הקדש אלא כשקדשו קדושת הגוף בכלי שרת כדמוכח בריש המנחות והנסכים (מנחות דף קב:) וכפ' כל הפסולין (זבחים דף לד.) הא ע"כ שייך בפרה חיבת הקדש אפילו לר"ש דבריש המנחות והנסכים פריך לר"ש נותר ופרה אמאי מטמא טומאת אוכלין עפרא בעלמא הוא דכל העומד לשרוף כשרוף דמי ומשני חיבת הקדש מכשרתו והיינו טעמא דאע"ג דאין בה קידוש כלי כיון דקדשי בדק הבית היא מ"מ שייך ביה חיבת הקדש כיון דחטאת קרייה רחמנא וכל ענייניה כעין עבודת הגוף שיש בה הזאה ופסולה שלא לשמה ותירץ ר"י דאין חיבת הקדש מועלת אלא לשוייה שאין אוכל כאוכל כגון נותר ופרה שהן חשובים כעפרא ועצים ולבונה אבל דבר שהוא אוכל אלא שאין מקבל טומאה לר"ש משום (ג) אוכל שאין אתה יכול להאכילו לאחרים לא יועיל חיבת הקדש לעשות אותו האיסור כמותר והא דמשמע בריש כל הפסולין דאוכל בשר שנטמא לפני זריקה ה"א דלא לקי על ידי דרשה דכל שאין ניתר לעתידים אין חייבין עליו משום טומאה אי לאו משום דמרבינן מוהכשר כמו עצים ולבונה התם כיון דלא נעי פטר ליה אלא משום דבעי למילף מעומאת הגוף יש לנו לרבות מקו"ו דעצים ולבונה וא"ת אמאי לא אמר דכל קדשים יקבלו טומאה ממיים כיון דמצוה לשחטן ולזרקן וגמא כל העומד לשחוט כשחוט דמי וי"ל דאפילו נשחט לא אמרינן דמרוח דמי עד שיקבל בכוס כ"ש כשעדיין לא נשחט ומיהו שעיר המשתלח קשה לר"י שיטמא ממיים טומאת אוכלין לר"ש למ"ד (יומא סז.) דשרו (ג) איברין בהאלה דכיון שעומד לרחות כדחוי דמי וי"ל דכל העומד לעשות לא אמר דכעשוי דמי אלא באוכל האסור להיות כמותר וקרינן ביה אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים אבל לא מהני לשאין אוכל כמו ב"מ ליאשב כאוכל אע"ג דהוה מהני על האוכל כגון נותר ופרה ליאשב כעפרא מי לאו דמכשר להו חיבת הקדש מידי דהוה אגן פקועה ודגים שהן מותרין בלא שחיטה ואפ"ה מיותן מטהרתן לרבנן דפליגי אר' יוסי הגלילי כפ' בהמה המקשה (חולין דף עה.): **פרה מטמא טומאת אוכלין.** הקשה בקונטרס כפ' אותו ואת בנו (חולין דף פב. ושם) למה לי קבלת טומאה תיפוק ליה דהיא גופה מטמאה אדם ובגדים ותירץ דבכה"ג מפרש בברייתות כפ' דם שחיטה (דף כא.) כגון (ד) שחיפהו פחות מכביצה בצק אי משוית לה אוכל מצטרף בהדי בצק ומקבל האי בצק טומאה אם יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלים ואי לאו אוכל הוא לא מקבל האי בצק טומאה דלית ביה שיעורא וכי נגעו ביה אוכלין אחרים עהורין הן שאין טונפין בגבילה אלא בבצק עכ"ל ומה שהאכיר גבילה משום דעבלה דברייתות קאמר ומה שאמר ומקבל האי בצק טומאה אם יגע בטומאה לא ביה לא דק דהיאיל לחיפהו בבצק דברייתות מיירי כשיש בזית מן הגבילה וגראה שטמא הבצק מן הגבילה ע"י גרופו לבגילה כמו שמיטמא ממקום אחר שהבזית יכול להיות מטמא ומצטרף וגראה שחזר בו משיטמו שהיה רגיל לפרש בכל מקום דאוכל פחות מכביצה מקבל טומאה מן התורה שהרי פירש בהדיא דלא מקבל האי בצק טומאה דלית ביה שיעורא ואין לתרץ קושית הקונטרס דבגלא גירוף הוא לטעם של שעת הכושר משום דלא מצינו שמטמאה אלא מתעסקין כדתנן במס' פרה (פ"ח מ"ג) השורף פרה ופרים והמשלח את השעיר מטמא בגדים והן עצמם אין מטמא [מטמאין] לא טימאוני ואם טמאתני דמ"מ מטמאה היא אוכלין ומשקין מאחר שסופה לטמא טומאה חמורה את מתעסקין ולא בעי לא הכשר מים ולא הכשר ארץ כדמני דבי ר' ישמעאל כפ' בא סימן (זבח דף נא. ושם) מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר כו' ור"י מתרץ דמה שסופו לטמא טומאה חמורה לא מהני אלא לענין זה דחשבינן ליה כאילו הוכשר במים וכאילו נגע בארץ אבל אין מועיל לעשות שאין אוכל כאוכל הלכך לר"ש דבעי אוכל שאתה יכול להאכיל לאחרים מה שסופו לטמא טומאה חמורה לא יעשו ה)[כאוכל] להאכילו לאחרים ולכך לא מטמא אלא משום שהיה לה שעת הכושר וכן מוכח בזבחים בפ"פ טבול יום (דף קא.) דת"ר השורף הפרה ופרים והמשלח השעיר מטמא בגדים והם ו)[עצמם] אינם מטמא בגדים אלא מטמא אוכל ומשקה דברי ר"מ וחכמים אומרים פרה ופרים מטמא טומאת אוכלין ומשקין אבל לא שעיר המשתלח מפני שהוא חי ופריך בשלמא ר"מ כדתנא דבי ר' ישמעאל מה זרעים כו' אלא לרבנן מי אית להו דתנא דבי ר' ישמעאל אפילו שעיר המשתלח נמי ואי אית להו פרה ופרים מגליה ומשני אין צריכין הכשר טומאה ממקום אחר פי' נהי דהאי דסופו לטמא טומאה חמורה אין צריכין הכשר טומאה אבל הכשר אוכל בעי ומש"ה שעיר המשתלח דלא חזי לאכילה שהוא חי לא מטמא והשתא פליגי דר"מ סבר דמה שסופו לטמא טומאה חמורה מועיל ליאשב אכילה וכבגן קברי דפרה ופרים דוקא מטמא ולא שעיר המשתלח משום דאינו מועיל ליאשב אוכל ור"ש סבר דוקא פרה הואיל והיתה לה שעת הכושר קרינן ביה אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים ולא פרים ושעיר המשתלח אלא היתה להן שעת הכושר וכן מוכח בתוספתא דפרה דתנא מילתייהו דר"מ וכבגן קברי ר"ש אומר פרה מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין אין מטמאין טומאת אוכלין הואיל ולא היה להן שעת הכושר ועוד מייתי ר"י ראייה דבכמה דוכתי קתני צריכין מחשבה ואין צריכין הכשר בפ' דם שחיטה (כריתות דף כא.) גבי נבלת בהמה טמאה בכל מקום ובנבלת העוף בכפרים ובפ' בא סימן (זבח דף נ:) גבי גחל שנפל לגת וברים שהרות גבי נבלת עוף טהור דאע"פ שאין צריכין הכשר לפי שסופו לטמא טומאה חמורה צריכין מחשבה לגבי הא [לשווי אוכל] לא מהני מה שסופו לטמא טומאה חמורה ותימה אי פליג ר"מ אכל הני ז ועוד ד)דבפ' ג"ה (חולין דף קב.) ובפ' טבול יום (זבחים ד' קה:) בעי למידק דהחיה דצריכה מחשבה ואין צריכה הכשר דטהורות אחיה כר"מ מדסיפא ר"מ דקתני שחיטה ומליקה מטהרת טריפתה מטומאתה ומשני מידי חליא סיפא ר"מ ורישא רבנן והימ הוה בעי לאוכומי הא ע"כ צריכה מחשבה אחא דלא כר"מ ועוד דבהעור והרוטב (חולין ד' קכח: ושם) גבי תתך בשר מן אבר מן החי אתבו ואח"כ מישב עליו טהור מישב עליו ואח"כ אתבו טמא ומוקמינן לה התם כר"מ ופריך התם למאן דמוקי לה בשהוכשר ל"ל הוכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אחיו משמע אע"ג דמוקמינן לה כר"מ ניחא ליה מה שמועיל לטמא טומאה חמורה אגב אחיו לענין דלא נעי הכשר ולענין מחשבה לא מהני ואור"י דיש לחלק בין שעיר המשתלח דממילא אם היה נשתנו הוי חזי לאכילה בלא מחשבה מה שאין בנבלת עוף טהור ובאבר מן החי שאין סופו לעשות אוכל מודה ר"מ דבעינן מחשבה וגרסינן פרה מטמא ול"ג מיטמאה דלמאי ל"מ קבלת טומאה שלא לא לטמא אחרים כיון שהיתה לה שעת הכושר תורת אוכל יש לה וכלא קבלת טומאה היא מטמא אחרים משום דסופה לטמא טומאה חמורה ובתוספתא נמי מוכח דגרסינן מטמא ולא מיטמאה דקתני מטמא אוכלין ומשקין ואי גרסינן מיטמא ל"ל כמו שמיכרן רש"י כשלירפה (ה) פחות מכביצה בצק שאי אפשר לפרה לטמא בצק שאין מועיל מה שסופו לטמא טומאה חמורה אלא דהוי כנוגע בשרץ ואילו נגע בשרץ לא היה מטמא את הבצק כיון שבשר פרה הוא פחות מכביצה לכך צריך קבלת טומאה ממקום אחר כדי שיטמא הבצק וקשה דלמאי נ"מ במה שמצטרף לפחות מכביצה הא בלא"ה אוכל מקבל טומאה בכל שהוא ואי לענין קבלת טומאה דאוריתא לצרוף עליו את הקדשים הייתא אי מיבת הקדש דפרה דאוריתא אע"פ שאין בה קידוש כלי אבל אם מדרבנן ע"כ לא מקבלי טומאה הני אוכלין אלא מדרבנן דמדאוריתא כצרוף דמי ועפרא בעלמא ניהו ועוד מפרש ר"י מה שמיטמא ע"י קבלת טומאה מן הצרך (ו) ונפסלת בכך אי לאו דהיתה לה שעת הכושר לא היתה מקבלת טומאה ולא היתה נפסלת דאע"ג דקפיד רחמנא בעוסקין בה שיהיו עהורים לאו משום דהוה מטמאו לה אלא משום גזירת הכתוב הוא דאפילו בעוסקין בה בקנה או בפשוטי כלי עץ בעינן שיהיו עהורין וא"ת דאי לאפקולי [היא] עצמה גם האפר יהיה נפסל בנגיעת הטומאה כדאמר בפרק חומר בקדש (חגיגה דף כג. ושם) לא יצא אדם אפר חטאת ומי חטאת ויעבירם בספינה משום מעשה שהיה וי"ל דאי משיבא אוכל מקבל טומאה מצי ומצלינן ואי לא לא ואין לומר דנ"מ מה שמטמא טומאת אוכלין דמאחר שנפסל ואין עליה עוד טומאה חמורה אכתי אשתייר בה טומאת אוכלין אי נמי הכי קאמר אחר שנפסלה אם נגע בה צרך מיטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר דמה שכבר טמא טומאה חמורה אין מועיל לו מאחר דהשתא מיהא אין עוד סופו לטמא טומאה חמורה ורא"ה מפרק בהמה המקשה (חולין דף עב.) ואין להאריך כאן בזה דלא יתכן לפרש כאן כלל מדפריך במנחות (דף קב:) כיון דכל העומד לצרוף כצרוף דמי נותר ופרה אמאי מטמא טומאת אוכלין ומאי קושיא והא לאחר שקבלה הפרה טומאה אין שומדת ליצרף דנפסלה ונשתייר בה מגע טומאה ואפילו לא נגע בה צרך אלא פעם אחת מכל מקום בתחילת נגיעה כבר נפסלה הפרה וכצוף נגיעה מטמאה טומאת אוכלין דאז כבר אין שומדת ליצרף:

אומר

מסורת הש"ס

(א) שבועות יא: חולין פא: מנחות קא: [תוספתא פרה פ"ז]. (ב) [רש"ל]. (ג) [רש"ל], ד) לא נמצא שם.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פרה וכו' וי"ל דקדש קבלה בכוס לאו כמחוה: (ב) **באר"** רש"ר משום דבעי אוכל שאתה יכול כל"ל: (ג) **באר"** למ"ד דאמרו **איברים** בהאלה דאין שמומד לחתוך לצרוך כמחוי דמי וי"ל דלא אמרינן דכל העומד לעשות דכעשוי דמי אלא כל"ל: (ד) ר"ה פרה וכו' נפרק דם שחיטה כגון בשר שחיפהו כל"ל: (ה) **באר"** שמירן רש"י כשלירפה לפחות: (ו) **באר"** מן הצרך נפסלת בכך ואי לאו וכו' משום דגזירת הכתוב:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פרה וכו' ועוד דבש' נד' הנשה דף קב ובש' מבול יום דף קח בע' לפרש, כפ' בה"ר לא מכר מזה וכפ' טבול יום מבואר דקאמר דרשא דצריכה ממשבי אחיא כר"מ וקיימא לן כמקבלא אלא דמלינמא דטמטא בכבילה רבנן ובהכרח דהו' היה לסם נר אחרת שם:

מוסף רש"י

פרה מטמא טומאת אוכלין. פרה אדומה, אע"ג דאפורה בהנאה, מודה ר"ש דמטמאה טומאת אוכלין (מנחות יא:) דאע"ג דאמר ר"ש בפרק קמא דבכורות (מ:) דאיסורי הנאה כגון שור הנסקל ופטר חמור אין מטמאין טומאת אוכלין, ומשקה ליה מכל האוכל אשר יאכל, אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל, מודה הוא דפרה אדומה מקבלת טומאת אוכלין לטמא אחרים (חולין יא: ובערי"ד שבועות יא:) אם נגע צרך בבשרה ותנר ונגע בשרה באוכלין מטמאן (שבועות יא:) ואי קשיא למה לי קבלת טומאה, היא נופה מטמאה אדם ובגדים, מפרשינן הה"ג בכריתות בפרק דם שחיטה (כא:) כגון בשר בצק, אי משית ליה אוכל מצטרף בהדי בצק ומקבל טומאה אלא בצק טומאה אם יגע בטומאה אחר אוכלין, ואי לאו אוכל הוא לא מקבל אלא בצק טומאה דלית ביה שיעורא, וכי נגעו ביה אוכלין אחריני טהורים הן שאינם טונפין בגבילה אלא בבצק (חולין פב.). הואיל והיתה לה שעת הכושר. לכך (שבועות יא:) להאכילה לפי לעצמו משמעותה (חולין פא:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com